تازه‌های اقتصاد
پنجشنبه ۸ مرداد ۱۴۰۵ شماره ۸۸

چرا مردم تمایلی به سپرده‌گذاری بلندمدت ندارند؟

روایت ۸ سال عقب‌ماندگی سود بانکی

داده‌های آماری نشان می‌دهد نرخ سود رسمی سپرده یک‌ساله در پایان سال ۱۴۰۴ معادل ۲۰.۵ درصد بوده، در حالی که نرخ تورم نقطه‌به‌نقطه پایان سال به ۶۲.۱ درصد رسیده است. به این ترتیب، فاصله میان نرخ سود و تورم به بیش از ۴۱ واحد درصد رسیده؛ فاصله‌ای که نشان می‌دهد سود بانکی نتوانسته افزایش قیمت‌ها را جبران کند.

برای نمونه، اگر فردی در ابتدای سال ۱۰۰ میلیون تومان را با نرخ ۲۰.۵ درصد در بانک سپرده‌گذاری کرده باشد، در پایان سال حدود ۱۲۰.۵ میلیون تومان دریافت می‌کند. اما اگر قیمت کالاها و خدمات در همین مدت بیش از ۶۲ درصد افزایش یافته باشد، این مبلغ دیگر قدرت خرید ۱۰۰ میلیون تومان ابتدای سال را ندارد.

بررسی روند نرخ تورم و سود سپرده یک‌ساله در فاصله سال‌های ۱۳۹۶ تا ۱۴۰۴ نشان می‌دهد سال ۱۳۹۶ تنها سال این دوره بوده که سود بانکی از تورم بیشتر بوده است.

در آن سال، تورم پایان سال حدود ۸.۳ درصد و نرخ سود سپرده یک‌ساله ۱۵ درصد بود. بنابراین، سپرده‌گذار می‌توانست علاوه بر دریافت سود اسمی، بخشی از قدرت خرید خود را نیز حفظ کند.

اما از سال ۱۳۹۷ شرایط تغییر کرد. نرخ تورم در پایان آن سال به حدود ۵۴.۶ درصد رسید، در حالی که نرخ سود بانکی همچنان در سطح ۱۵ درصد باقی ماند. به این ترتیب، شکاف میان تورم و سود سپرده به نزدیک ۴۰ واحد درصد افزایش یافت.

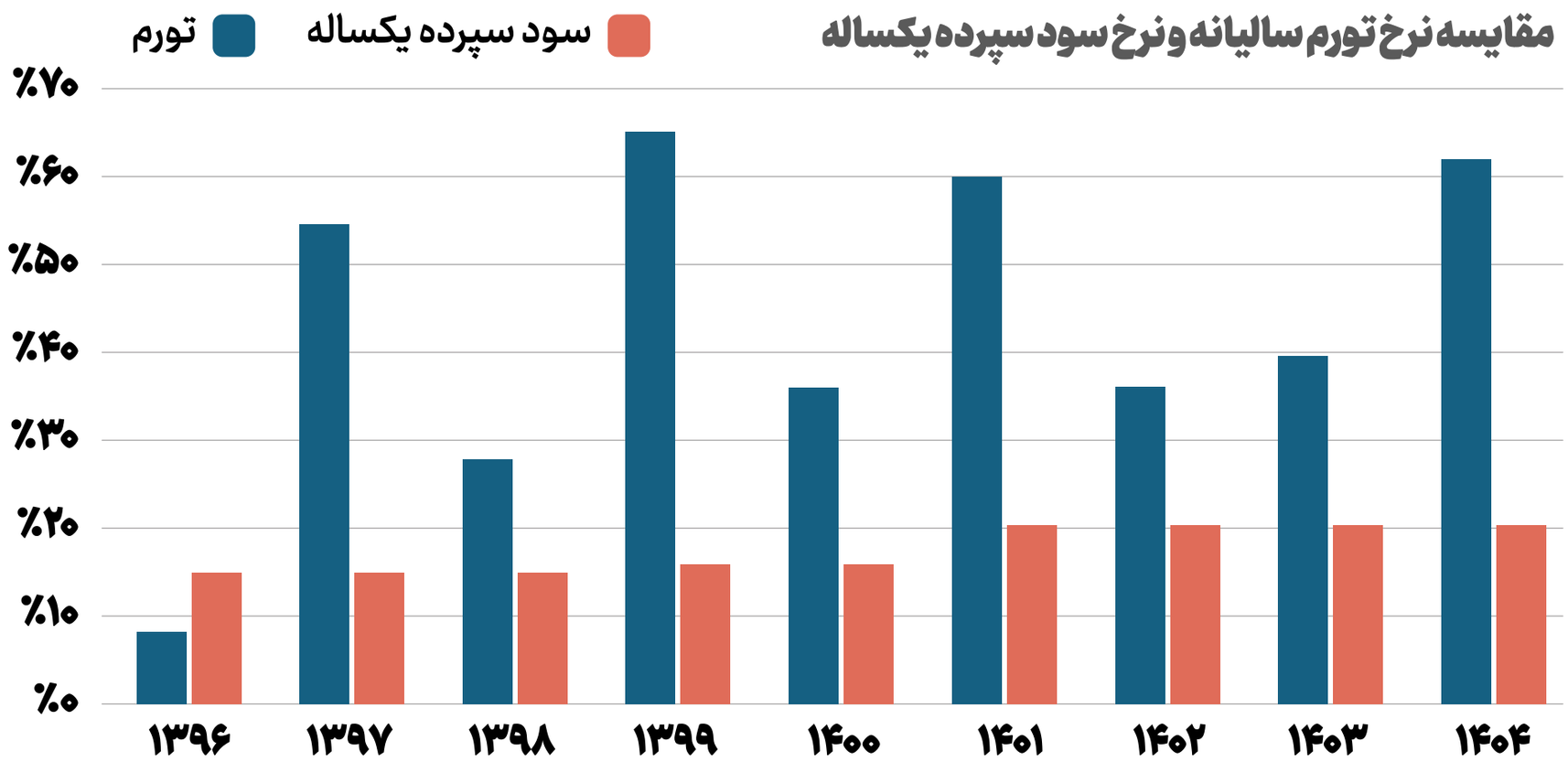
در سال ۱۳۹۸ تورم به حدود ۲۷.۹ درصد کاهش یافت، اما همچنان از سود ۱۵ درصدی سپرده بیشتر بود. این فاصله در سال ۱۳۹۹ به اوج رسید؛ تورم پایان سال حدود ۶۵.۳ درصد بود، در حالی که سود سپرده یک‌ساله تنها به ۱۶ درصد افزایش یافته بود.

در سال ۱۴۰۰ نیز تورم ۳۶.۲ درصدی در برابر نرخ سود ۱۶ درصدی قرار گرفت. یک سال بعد، نرخ سود رسمی سپرده یک‌ساله به ۲۰.۵ درصد افزایش یافت، اما هم‌زمان تورم پایان سال ۱۴۰۱ به حدود ۶۰ درصد رسید و افزایش نرخ سود عملاً نتوانست فاصله ایجادشده را جبران کند.

در سال‌های ۱۴۰۲ و ۱۴۰۳ نیز با وجود کاهش نسبی تورم، نرخ رشد قیمت‌ها همچنان به‌طور محسوس بالاتر از نرخ سود بانکی باقی ماند. در پایان سال ۱۴۰۴ نیز با بازگشت تورم به محدوده ۶۲ درصد، شکاف سود و تورم بار دیگر افزایش یافت.

این روند نشان می‌دهد بازده واقعی منفی سپرده بانکی در اقتصاد ایران یک اتفاق مقطعی نبوده و در بخش عمده سال‌های اخیر ادامه داشته است.

مقایسه نرخ تورم سالیانه و نرخ سود سپرده یکساله

یادداشت روز

چگونه «مطلوبیت از تولید» تولید کنیم؟

رحمان سعادت
اقتصاددان و عضو هیات علمی دانشگاه سمنان

در ادبیات مرسوم علم اقتصاد، مفهوم «مطلوبیت» (Utility) همواره به بخش «مصرف» گره خورده است. این گزاره در جای خود صحیح است، اما گونه دیگری از مطلوبیت نیز وجود دارد که شاید در علم اقتصاد کمتر به آن توجه شده باشد: «مطلوبیتِ حاصل از تولید».

در نظریه رفتار تولیدکننده، تابع هدف همواره بر «حداکثرسازی سود» بنا شده است که امری حیاتی برای بقای بنگاه اقتصادی محسوب می‌شود. اما اگر به دنبال تعالی یک بنگاه تولیدی باشیم، نباید تنها در مرزهای سودآوری متوقف شویم؛ بلکه باید از مرحله «سودِ تولید» به جایگاه «مطلوبیت از تولید» ارتقا یابیم. سود حاصل از کار، در نهایت به عنصری غیرتولیدی مانند انباشت ثروت تبدیل می‌شود، اما اگر تولیدکننده از خودِ فرآیند تولید مطلوبیت کسب کند، تلاش او دیگر از جنس «رنج» نخواهد بود، بلکه به «لذت» بدل می‌شود. در این حالت، فرد نه تنها از محصول نهایی، بلکه از پروسه خلق و کار نیز لذت می‌برد که نتیجه آن، افزایش حضور موثر در محیط کار و جهش تیراژ تولید است.

اگر می‌خواهیم تعداد کارگاه‌ها و کارخانه هایمان از تعداد کافی‌شاپ‌ها پیشی بگیرد، باید به دنبال خلق «کافی‌شاپ‌های تولیدی» باشیم. ترکیب کار تولیدی با اتمسفری لذت‌بخش (نظیر آرامش نوشیدن یک قهوه)، می‌تواند نقطه عطفی برای یک انسان، یک بنگاه و در سطح کلان، یک کشور باشد.

ادامه مطلب را در لینک بخوانید

وضعیت منابع آبی ۱۲ استان کشور همچنان نگران‌کننده است

مبلغ وام ازدواج فرزندان بازنشستگان ۳۳ درصد افزایش یافت

تمدید تمامی مجوزها و مهلت‌های ویژه دوران جنگ تا پایان شهریور

آمادگی کامل فرودگاه‌های کشور برای پروازهای اربعین